

ARXIU HISTÒRIC
MUNICIPAL
REUS

INFORMATIU ARXIU

DESEMBRE 1999

03

ARXIU HISTÒRIC
MUNICIPAL
REUS

L'Arxiu General Administratiu, una gran eina de consulta

Xavier Filella i Fargas
Regidor de Cultura
de l'Ajuntament de Reus

Amb més de 3.000 metres lineals de documentació i més de 2.000 consultes, una de les dependències de l'Arxiu Municipal de Reus, l'Arxiu General Administratiu, situat al local que va ocupar durant molts anys l'escola Rubió i Ors, s'ha convertit en un punt de referència documental important. La seva constant evolució, tant pel que fa al nombre de consultes com als documents arxivats, ens fa albirar un projecte de futur que preveu continuar adequant les instal·lacions amb l'objectiu de facilitar encara més l'accés a la informació a tota la ciutadania.

Tot i que la tasca que realitza principalment l'Arxiu Administratiu és la de tractament de la documentació administrativa municipal i de servei de préstec als departaments de l'Ajuntament, aquestes instal·lacions —totalment remodelades— han obert recentment al públic.

La millora del procés de reorganització de la documentació administrativa, col·locació i inventarització del fons conservat a l'Arxiu General Administratiu ha fet augmentar el moviment diari intern, tot consolidant un servei del tot necessari per a la nostra ciutat. Precisament, la consolidació d'aquest espai també passa per la promoció de la seva activitat, una promoció que es produeix en part a través d'aquesta eina informativa que teniu a les mans, l'*Informatiu Arxiu*. Altres notes destacades en aquesta nova edició del butlletí són per exemple, l'article sobre Joan Rebull i la ciutat de Reus, un article que se suma a la commemoració del centenari del naixement d'aquest important escultor reusenc; les notes històriques sobre l'entrada de l'arxiduc Carles a Reus i la continuació de l'article d'Ezequiel Gort Juanpere al voltant de la història de l'Arxiu Municipal de Reus.

Edita: Regidoria de Cultura. Arxiu Municipal, Reus
Director: Ezequiel Gort

AHMR: Plaça del Castell 3A • REUS
AGA: Rafael de Casanoves, 6 • REUS
Tel. 977 774 760 • Fax 977 775 505

Foto portada: Arxiu General Administratiu

DL: T-1442-97
Imprimeix: Arts Gràfiques l'Estel

Joan Rebull i la ciutat de Reus (1899-1999)

Carme Puyol

ARXIU HISTÒRIC
MUNICIPAL
REUS

L'Arxiu Municipal de Reus va organitzar una exposició del 5 al 25 de març d'enguany, amb el títol *Joan Rebull i la ciutat de Reus*. L'acte fou el primer homenatge a Joan Rebull amb motiu del centenari del seu naixement. El fil conductor de la mostra fou el vincle de Joan Rebull amb la ciutat de Reus, sota la idea i projecte de Margarida Riu i de Carme Puyol que subscriu aquestes línies.

El material de l'exposició fou aquell que ens és més propi: documents escrits, fotografies i hemeroteca; uns i altres, de forma complementària ens serviren per explicar i il·lustrar aquells lligams que uneixen l'artista a la seva terra nadiua.

Volem recollir aquí, unes notes, basades en els textos de l'exposició, sobre la vinculació de l'artista amb la seva ciutat.

En la Ciudad de Reus el día 17 de Mayo de 1949. Reunidos el Muy Ilustre. Sr. Alcalde accidental de esta Dñidad, D. Manuel Aragónés Virgili, obrando en nombre y representación de este Excmo. Ayuntamiento y D. Juan Rebull Torroja, casado, mayor de edad y vecino de Barcelona, otorgan el presente documento de conformidad a las siguientes cláusulas:

Primera: El Sr. Rebull se compromete a construir la estatua de la pastorella Isabel Besora, de una altura aproximada de 1'30 metros, y dos ovejas, todo en bronce, que han de figurar en el Monumento que se dedicará a la misma en esta Ciudad, sin percibir retribución alguna por su trabajo artístico.

Segunda: Unicamente el Sr. Rebull le será abonada la suma de cuarenta mil pesetas para quedar compensado con dicha cantidad de todos los gastos que motivará la obra. La citada suma será satisfecha en tres plazos, uno de trece mil pesetas en el día de hoy, otro igual de trece mil pesetas al terminar la moldura de la estatua y ovejas, y otro de catorce mil pesetas, al hacer entrega completa de los trabajos.

Tercera: La estatua y demás trabajos del Sr. Rebull, serán fundidos en bronce, y procurará entregarlos antes del día 25 de Septiembre del presente año.

Cuarta: El Sr. Aragónés en localidad con que acciona se obliga en nombre de la Corporación Municipal a satisfacer las cantidades pendientes de pago al Sr. Rebull.

Quinta: El Sr. Rebull recibe en este acto, la suma de trece mil pesetas, en pago del primer plazo referido en la cláusula segunda.

Sexta: El presente convenio tiene caracter de definitivo y sustituye al provisional que fué otorgado en 30 de abril próximo pasado.

Y para que conste....

y obre los efectos procedentes, las partes contratantes suscriben el presente documento por duplicado en la fecha y lugar antes expresados.

J. Rebull

Acord entre
l'Ajuntament i
Joan Rebull per fer
la Pastoreta
(AHMR)

Infància i formació

Joan Rebull i Torroja nasqué a Reus el dia 27 de gener de 1899, en el nucli antic de la ciutat. El seu pare, Pere Rebull i Serrés procedia de la Vilella Alta, era d'origen camperol i va morir jove, el 1913. La seva mare, Elvira Torroja Elias era de Reus i treballava en l'artesanía de trenar els seients de boga.

L'etapa escolar fou difícil, passà d'un col·legi a un altre fins topar amb el mestre Juan Toribio de la Cruz que l'introduí en el món de l'escultura. Naixia una vocació que va veure reconeguda la seva vàlua innata en guanyar, amb l'obra *Les temptacions de Sant Antoni*, el primer

premi en el Concurs Regional d'Aprenents, l'any 1910, mentre treballava al taller d'imaginaria de Pau Figueras.

En aquesta època de primera formació, el Centre de Lectura de Reus té un paper important. Allí coneix l'escriptor Pere Cavallé i Evarist Fàbregas. Amb Conrad Felip, president de la Secció d'Art del Centre i sobretot amb Tomàs Bergadà, notable dibuixant i pintor, surt a pintar i dibuixar als afores de la ciutat. Tots dos exerceixen sobre el jove una forta influència. Amb ells comparteix la il·lusió i aspiració a esdevenir artista. Poc a poc es va tramant una sòlida i perdurable amistat.

La formació a Barcelona

L'any 1915, Rebull es trasllada a Barcelona amb la voluntat de completar la seva formació. Allí, recomanat per l'escultor reusenc Ramir Rocamora, treballa en un prestigiós taller de foneria i escultura i simultaneja el treball amb classes a la Llotja i a l'Escola d'Arts i Oficis.

La seva intensa activitat fa que en pocs mesos tingui una dotzena d'obres que exposaria l'octubre de 1916 al Centre de Lectura de Reus. La qualitat del treball impulsà el regidor de Cultura Pere Cavallé a aconseguir que l'Ajuntament li concedís una pensió per continuar a Barcelona. Al cap de tres mesos, el gener de 1917, presenta una nova exposició que aixeca molta expectació i una bona crítica. La premsa reusenc mostrà cap al jove escultor una acurada atenció traduïda en articles de reconeixement i recolzament. *La Veu del Camp*, *Les Circumstàncies* i *Foment* li dediquen columnes elogioses després de les dues primeres exposicions del Centre de Lectura. El suport de la seva ciutat es materialitza en el mecenatge d'Evarist Fàbregas que va creure fermament en la vàlua i el futur del jove escultor.

Els tres gitans

A París

Entre 1926 i 1930 resideix als afores de París. Coneix Picasso i exposa al Saló d'Artistes Independents on aconsegueix el reconeixement de la crítica francesa. Però malgrat la distància, no perd el contacte amb Catalunya. Exposava a Barcelona, projecta obres de caire monumental i també col·labora amb l'arquitecte Puig Gairalt. Un dels treballs conjunts fou el monument a Marià Fortuny, un excel·lent projecte que no resultà escollit en el concurs de l'Ajuntament de Reus, convocat el 1928. Un sopar al Centre de Lectura, dedicat a l'escultor fou la manifestació més immediata de desacord davant la decisió del jurat. Novament els mitjans de comunicació escrits de la ciutat s'abocaren en defensa de Rebull a través de diversos articles que s'afegien al reconeixement que la seva obra ja havia obtingut dins els cercles artístics de Barcelona.

Una conferència

L'any següent fa una conferència al Centre de Lectura —“Un bloc de paper, un home i un fonògraf”— que provoca reaccions adverses pel seu caràcter surrealista que no acomplia els cànons de les dissertacions habituals. El profund contingut de les seves dites sobre art i escultura, en un marc aparentment frívol, on un fonògraf amb plaques de música americana del moment omplia la sala, no fou prou entès per una gran part dels assistents.

La República i la Guerra

L'any 1930, de retorn a Catalunya, Rebull s'instal·la a Vilanova i la Geltrú aconsellat per Joaquim Mir. Allà coneix Joaquim Sunyer, Carles Riba i Jaume Aiguader. La II República i l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia, generen un moment d'il·lusió generalitzada que també arriba al món artístic. Rebull viu aquest període amb gran intensitat, com a escultor i com a home públic actiu en el món de la política cultural i artística. Però l'escultor no oblidava Reus ni els seus amics de la ciutat, i participa, amb dues peces, en una exposició al Centre de Lectura de pintures de Tomàs Bergadà, com expressa dedicatòria per l'agraïment i re-

coneixement al mestre de joventut.

Quan esclata la guerra, Rebull acaba de clausurar el I Saló d'Artistes Reusencs al Centre de Lectura. Dins la conjuntura de guerra, el 4 d'octubre de 1936, una exposició a favor dels hospitals de sang reuneix novament els artistes de la ciutat. Compromès amb la causa de la República, i sensible a qualsevol agressió al patrimoni cultural català, signa un manifest contra el bombardeig que patí Reus el dia 17 de setembre de 1937 i on morí la biblioteca del Centre de Lectura. També executà una important tasca de salvaguarda del patrimoni que li és encomanada per la Conselleria de Cultura de la Generalitat.

Les obres de Rebull a Reus

Després d'uns anys d'exili, el novembre de 1948, Rebull torna a Catalunya. El contacte amb Reus es reprèn de forma immediata, i a mitjans de febrer de 1949 exposa unes poques obres al Centre de Lectura i fa donació d'una peça, la subhasta de la qual permetrà la creació de dos premis beques, el de pintura *Tomàs Bergadà*, i el d'escultura *Joan Roig i Soler* creats per a commemorar el XCè aniversari de la creació de l'entitat cultural. El sopar que el Centre de Lectura organitzà per a aquesta ocasió, i que reuní nombroses persones del món cultural de la ciutat, es pot interpretar com un recolzament a la trajectòria artística i personal de l'escultor reusenc. El retrobament es traduí en dos encàrrecs, un per al santuari de Misericòrdia: dues escultures en fusta de sant Joaquim i santa Anna, (1949) i l'altre per a la Confraria de Sant Just i Pastor que li encomanà l'*Ecce Homo* (1951), per al pas de la Setmana Santa reusenca

L'any 1951 rebé el Gran Premi d'Escultura en la I Biennial d'Art Hispano-americà pel conjunt de les 17 peces presentades. El certamen tenia un fort caire oficial i el premi el lliurava el General Franco. Rebull obvià el tràmit. D'entre les obres aportades a la Biennial, es trobava l'*Ecce Homo* esmentat i *La Pastoreta*, en guix patinat, obra que havia estat encarregada per l'Ajuntament de Reus per ocupar una plaça de la ciutat i, que exposada de nou a la II Biennial de Sao Paulo, no va ser col·locada fins el setembre de 1954. En ocasió del Gran Premi de la I Biennial, el Centre de Lectura preparà el 3 de desembre de 1951 un acte d'homenatge a l'escultor, on molts ciutadans

el felicitaren pel premi concedit. En el transcurs d'aquest acte, morí de forma sobtada l'alcaldede Pau Ornosà.

Els encàrrecs de treballs per a institucions reusenques continuaren al llarg de la dècada del 50 i dels 60. Un pas processional obra de Rebull, *Pere negant Jesús*, desfilà per primer cop el Divendres Sant de 1958. A la mort d'Evarist Fàbregas, el 1960, l'escultor realitzà l'estela per a la tomba del personatge que tan apreciava. També en relleu i sobre pedra, executà l'any següent, per a la Banca Vilella, *La collita*. Una al·legoria a la fecunditat del camp —*La Pubilla del Camp*— esculpida en marbre l'any 1963, ocupa una oficina de Reus, de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona.

És a Reus, el 1960, quan es publica la primera monografia dedicada a Rebull, les Edicions de l'Associació d'Estudis Reusencs publicaren la obra de Josep Selva i Vives *L'escultor Joan Rebull*.

El Triptòlem

Per commemorar el centenari de la seva fundació, novament la Banca Vilella encarregà a Rebull un magne projecte escultòric. L'obra resultant —cedida a la ciutat— fou el monument del Triptòlem, situat a la cruïlla entre els passeigs Sunyer i Mata. Les figures representen els personatges del mite de Triptòlem en el moment en què Demèter li confia el secret del conreu de la terra i és encomanat de transmetre'l als homes. És una obra a la qual Rebull s'hi dedica amb entusiasme. Fou inaugurada el desembre de 1968. La representació del mite era un especial homenatge als pagesos del Baix Camp. Les cinc plataformes simbolitzaven els pètals de la rosa de Reus que consta en el seu escut. Junt a l'arquitecte Enric Llimona portaren a terme una excel·lent obra. Tanmateix, ambdós artífexs projectaren el monument situat de forma ben diferent a l'actual. No s'havia pensat per a una situació elevada, sinó en una situació propera al vianant, no enmig d'un espai de circulació rodada inaccessible al caminant i escassa zona verda, sinó en un espai de fàcil accés emmarcada amb vegetació. Però tot un seguit de canvis d'ubicació i de reiterades adaptacions de l'obra, desvirtuaren la idea original.

A l'espai verd que conforma el parc de sant Jordi de la nostra ciutat, podem contemplar una escultura de Rebull en bronze, una

imatge de sant Jordi amb tots els seus atributs, però dotat d'un caràcter contemporani que el fa força diferent de les representacions tradicionals del sant.

Reus i Rebull

La valoració de l'obra de Rebull a casa seva és doncs evident tan sols fent un passeig per la ciutat, que ara ha pres forma a través de l'itinerari que recorre el seguit d'obres de l'escultor situades en espais públics que el ciutadà té a l'abast. La ciutat que el va veure néixer ha volgut, d'aquesta forma, fer present Joan Rebull.

La residència de l'artista a Barcelona no era obstacle per a freqüents estades a Reus. Rebull s'hi trobava bé. Continuava la seva relació amb vells amics d'infantesa, com Joaquim Santasusagna i Rafel Saludes, i gaudia de noves amistats que l'acollien. La seva relació amb el Centre de Lectura seguia igualment ferma.

Rebull va deixar un viu i grat record en gran nombre de reusencs que coincidiren amb l'artista pels carrers de Reus. Els sorprendia la seva senzillesa que el convertí en un personatge proper i gairebé quotidià de la nostra ciutat. Igual se'l veia passejant, com

comprant el diari, com assegut en les populars tertúlies que tenien lloc al Cafè Solsis de la Plaça Prim.

L'estimació i reconeixement de la ciutat vers l'artista es féu palès quan va ser nomenat Fill Il·lustre de la ciutat, el 1976. Rebull cedí a la ciutat el seu retrat de joventut pintat per Joaquim Sunyer l'any 1940, per a ser inclòs en la Galeria de reusencs il·lustres.

En complir 80 anys, la ciutat de Reus dedicà a l'escultor una exposició-homenatge al Museu Comarcal Salvador Vilaseca, que fou acompanyada de tot un seguit d'actes i conferències amb la figura de l'artista com a protagonista. Rebull correspongué de forma generosa, accedint a la reproducció de cent exemplars a partir del dibuix original de *La Pastoreta* que havia executat cap a 1951.

El llegat a Reus

Joan Rebull morí a Barcelona el 27 de febrer de 1981. La darrera voluntat de l'escultor també el vincula a Reus. En el seu testament, va llegar íntegrament el contingut del seu taller al Museu Salvador Vilaseca. Per desig exprés, fou enterrat al cementiri reusenc on l'acompanyen la seva escultura *Els tres gitans*, una olivera i uns matolls de romaní i fari-gola.

El record del mestre

El primer aniversari de la seva mort generà tot un seguit d'actes dedicats a l'escultor, tal com la col·locació del seu retrat a la Galeria de fills il·lustres, el seu nom fou atorgat a la plaça ocupada per la font del Triptòlem i també es donà la denominació de Joan Rebull a una escola d'ensenyament primari, a més, s'organitzaren diverses conferències per difondre la figura de l'artista.

Rebull ha estat reconegut com un dels millors escultors catalans del segle. La seva figura és encara recordada per molts reusencs que el van conèixer personalment. Tanmateix, l'any 1999 ha de representar el moment oportú per a donar a conèixer la figura artística i la producció de l'escultor a les noves generacions.

L'escultor va dir en certa ocasió que "l'home és una composició de fragments", com hem vist, algun d'aquells fragments que formaven part de la seva persona sempre estigueren arrelats a la seva ciutat nadiua.

El Triptòlem

ARXIU HISTÒRIC
MUNICIPAL
REUS

L'Arxiu General Administratiu el 1999

Obertura de nous serveis

Fins a principis de 1999 l'Arxiu General Administratiu només va funcionar com un arxiu intern de l'Ajuntament, però a partir de finals del mes de gener d'aquest any es va obrir també al públic, com un servei més al ciutadà.

De moment es poden consultar els butlletins oficials de l'Estat (BOE), de la Generalitat de Catalunya (DOGC), de la província (BOPT) i d'altres.

Com sigui que aquests butlletins es conserven en diferents tipus de suport (paper, microfítxes, microfilms, CDs), l'Arxiu disposa de l'equipament adequat en cada cas per llegir-los i reproduir-los.

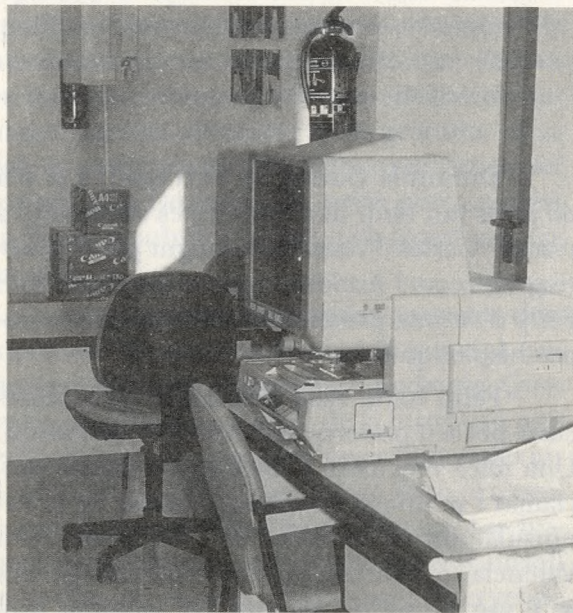
També és pot consultar la documentació, però en aquest cas, i a diferència dels fons conservats a l'Arxiu Històric, que són d'accés totalment lliure, la major part de la documentació té un caràcter reservat a causa de tractar-se de documents administratius i de creació recent. Cal fer la consulta sol·licitant-ho prèviament a l'Oficina d'Atenció al Ciutadà, a l'Ajuntament, per tal de tramitar-ne l'autorització.

Els serveis que presta l'Arxiu

Els serveis que presta en aquest moment l'Arxiu General Administratiu són bàsicament d'ordre intern. Durant aquest any s'ha fet al voltant de les mil vuit-centes consultes, a les quals s'ha de sumar les consultes externes, més de tres-centes —ja que el servei al públic, com hem dit, és nou i per tant, per ara, encara ben poc conegut, però precisament per això aquesta xifra, tot i que sigui baixa cal qualificar-la de notable— que fa en total un nombre de consultes ben superior a les dues mil, la qual cosa representa un moviment total superior als tres mil documents.

En síntesi, els serveis de l'Arxiu són els següents:

- Interns: consulta i préstec de documentació administrativa, assessorament arxivístic i històric, i cursets.
- Externs: consulta pública de butlletins oficials i de documentació autoritzada, assessorament arxivístic i històric, i visites comentades per a estudiants.

Equipament de lectura de microfítxes i microfilms

L'activitat interna

En aquest any hi ha hagut un considerable moviment documental intern, sobretot a causa del trasllat de l'Àrea d'Hisenda a la nova seu del carrer de Sant Llorenç, el que ha comportat la transferència a l'Arxiu General Administratiu de cent vint metres línia de documentació i el trasllat a l'arxiu de gestió de l'Àrea d'Hisenda de quatre-cents metres línia més. A més de les transferències habituals, una altra d'important ha estat la de la documentació de l'Hospital de Sant Joan —dos-cents metres línia— que era dipositada interinament a l'Arxiu General Administratiu i que ha retornat a l'Hospital.

Tota la documentació transferida a l'Arxiu General Administratiu, així com la retornada a l'Hospital, s'ha tractat i inventariat degudament.

També s'ha iniciat el procés de tria i evaluació documental, el que ha suposat l'eliminació de cent vint metres línia de documentació, d'acord amb la normativa vigent. També s'ha eliminat cent trenta metres línia més, corresponents als butlletins oficials repetits, així com fotocòpies de documents, etc.

Una nova sala de dipòsit

Una altra actuació que cal destacar és la recuperació de la sala 1 de l'Arxiu, fins aquest any ocupada per 2000 caps de fons diversos. Aquí hi havia, entre altres, la documentació retornada a l'Hospital. La documentació ha estat tractada adequadament i la sala s'ha dotat de la infraestructura necessària (prestatgeries, altell), de manera que l'Arxiu ha guanyat en capacitat.

ARXIU HISTÒRIC
MUNICIPAL
REUS

Donar a la empremta las festas: Arxius i solemnitats al segle XVIII

Montserrat Flores,
membre de Carrutxa

Durant la Guerra de Successió, a la vila de Reus van tenir lloc dues festes destinades a exaltar Carles d'Àustria –conegut per la historiografia com l'Arxiduc–, que es disputava amb Felip d'Anjou, pretendent borbònic, les corones hispàniques.

Felip havia estat proclamat rei a correuita pel seu poderós avi Lluís XIV de França. Una mica més tard, Carles va ser també proclamat i va iniciar l'ocupació militar de la Península; durant la tardor de 1705 va arribar a València i Catalunya, i la major part de les viles se li van sotmetre: algunes per voluntat pròpia, d'altres per la força. En aquest context, el vuit de novembre de 1705 Reus va celebrar amb una gran festa la conquesta austriacista de Barcelona.

D'altra banda, el tres i quatre de juliol de l'any següent Carles va fer una breu estada a la vila. Havia sortit de Barcelona pocs dies abans i es dirigia cap a València i Madrid perquè hi havia indicis que Castella es rendiria aviat a les seves tropes. Després de pujar a Montserrat –per tal d'agrair a la Mare de Déu la seva ajuda en les victòries– i de passar per Esparreguera, Vilafranca, Torredembarra i Tarragona, va desviar-se lleugerament de la ruta costanera per a entrar a Reus. El van rebre amb una gran festa amb què pretenien demostrar la seva fidelitat a la causa austriacista.

Les principals fonts gràcies a les quals coneixem aquestes dues celebracions es troben dipositades a l'Arxiu Històric de Reus i al Museu Comarcal Salvador Vilaseca. Es tracta de la *Nota de la vinguda de Sa Magestat Carlos Tarsé, qui Déu guarde, en esta vila de Reus*¹; de la *Descripció del arribó de la Real Magestat del Rey Carlos tercer a esta vila de Reus*², i d'un opuscle editat amb el nom de *Festiva aclamación que la siempre*

*fiel y leal Villa de Reus celebró en acción de gracias por la alegre venida a Cataluña de la S.C.R. Magestad de nuestro amantísimo Rey y natural Señor D. Carlos III de Austria (que Dios guarde), Rey de Castilla y Aragón, Conde de Barcelona*³. El primer i el tercer són textos d'elaboració municipal, mentre que el segon és una crònica escrita per un membre de la comunitat de preveres. Aquesta diversitat d'origens ens permet complementar la informació que ens donen i, també, contrastar els seus diferents punts de vista. A més, cal afegir-hi la consulta de la documentació municipal, principalment les Actes del Consell, però també documents de tipus comptable.

En què van consistir aquestes dues festes? La de 1705 va començar la vigília a les dotze del migdia, amb el toc de campanes, tant del campanar com dels convents. Al vespre es va fer funció litúrgica a la Prioral i l'endemà ofici amb sermó al matí, i processó general –és a dir, amb la participació de totes les confraries i tots els elements festius de la vila i dels gremis.

Pel que fa a la visita, el seu caràcter extraordinari va portar el Consell a decidir que la vila no podia rebre el rei d'una manera millor que celebrant la Festa Major aquell dia. Així doncs, a causa de la proximitat de les dates –i, sens dubte, amb intenció d'estalviar-se les despeses d'una de les dues celebracions–, van traslladar la festa de Sant Pere al diumenge 4 de juliol, el segon dia de la seva estada. De bon matí –la crònica eclesiàstica assenyala repetidament la calor que feia, i que aconsellà escurçar algun acte– van fer la processó i després l'ofici, tot amb presència del rei. La

1 Dins del *Llibre de Promenias y Taves dels Arrendaments fa y acostuma fer la present vila de Reus, comensant en lo any de 1671* (Museu Comarcal Salvador Vilaseca, Reus). Quadern de 9 folis, intercalat en les actes de 1695.

2 Arxiu Històric de Reus, *Liber Annotationum a reverendo Iosepho Guell, presbytero ac praebendario, huius almae aeclesiae reusiensis compositus et almae ac individuae trinitati dicatus* (Conegut com a *Llibre d'Annotacions de Mossèn Güell*, i que comença el 1692), p. 175r-180r

3 *Festiva aclamación que la siempre fiel y leal Villa de Reus celebró en acción de gracias por la alegre venida a Cataluña de la S.C.R. Magestad de nuestro amantísimo Rey y natural Señor D. Carlos III de Austria (que Dios guarde), Rey de Castilla y Aragón, Conde de Barcelona. Y por los felizes progresos de sus justas armas. El dia VIII de noviembre del año 1705. Y llanto fúnebre, en el dia IX de dicho mes y año, por la sentida muerte del Serenísimo Señor D. Jorge (por la gracia de Dios) Lansgrave de Hassia, &c.* Barcelona: Jayme Surià Impresor, 1705. Dipositat al Museu Comarcal Salvador Vilaseca, Reus.

vigília, 3 de juliol, l'havien sortit a rebre els síndics a mig camí de Tarragona, els jurats a l'entrada del terme, i els gremis al portal de Sant Pere; després d'un recorregut triomfal per alguns dels carrers i places –amb especial èmfasi al Mercadal, per motius obvis–, va ser rebut a Sant Pere per la comunitat i el prior, i es van celebrar diverses misses. Però segurament l'acte més destacat de la jornada va ser l'exhibició de les danses de la vila, que es va fer al Mercadal la tarda del dissabte sota l'atenta mirada del rei, i que va durar més de dues hores.

La documentació ens parla també dels elements festius que hi van intervenir: música, foc, danses, confraries amb els seus tabernacles, decoració de façanes... No podem tractar-los tots aquí, i farem referència només a dos d'ells. El foc va tenir una presència molt destacada en ambdues celebracions. A la nit van muntar un espectacle de lluminàries, fanals, llanternes, bombes, atxes, coets... La *Nota* de 1706 diu que "tot paraxia un insendi"; la "Festiva aclamación" de 1705 ho descriu amb un to força poètic:

"Parece se enojó el emisferio, por ver que tanta luz le usurpava la jurisdición, quitándole la capa de sus sombras, o negando a la vista su manto de estrellas; porque el ayre embiando un continuado soplo (aunque no muy rezió) porfió en malograr las prevenciones hechas en la gran Torre de las campanas, y otras eminencias, y en parte lo consiguió.

Pero salió a la venganza o a la defensa mucha enojada pólvora, que rebentando su cólera en varias invenciones de fuego, assustó al ayre con sus truenos, relámpagos, chispas y centellas, durando el combate muchas horas; no solo en el Mercadal, y calles, mas también en los Religiosísimos conventos construidos extra muros".

Malgrat tot, l'estudi d'aquestes festes no es pot limitar a una descripció dels actes. Cal analitzar els motius que impulsaven cadascun dels protagonistes: el Consell de la Vila, la comunitat de preveres, el rei Carles, els gremis, els habitants en general. Ben mirat, es tracta d'un tipus de festes que anomenem solemnitats, el principal objectiu de les quals és exaltar un personatge, un esdeveniment o un poder.⁴ Ens correspon també preguntar-

⁴ Vam parlar més àmpliament d'aquests aspectes en una xerrada realitzada precisament a l'Arxiu, el

nos per què han arribat fins a nosaltres descripcions d'aquestes festes. Sens dubte, a aquells que van escriure aquestes cròniques els interessava que es conegués allò que s'havia fet; més concretament, allò que ells havien impulsat. Aquesta afirmació no és gratuïta: en la *Nota* es parla només dels actes organitzats pel Consell, i la *Descripció del arribo* porta aquest clarificador subtítol: *només en lo tocant a la Comunitat..*

A qui anaven destinades aquestes descripcions? No pas a la divulgació general, encara que la *Festiva aclamación* fos editada. Quedaven dipositades a l'arxiu de la institució que les havia redactat, per tal d'ésser utilitzades en el moment en què fos necessari. Això té a veure amb la funció dels arxius a l'època. Les institucions públiques –en aquest cas, el Consell de la Vila– no posaven el seu arxiu al servei de la comunitat que governaven, sinó que se'l reservaven com a arma legal per a la defensa exclusiva dels seus interessos. La utilitzaven contra els particulars, per tal de demostrar l'exis-

El rei Carles III,
l'arxiduc d'Àustria

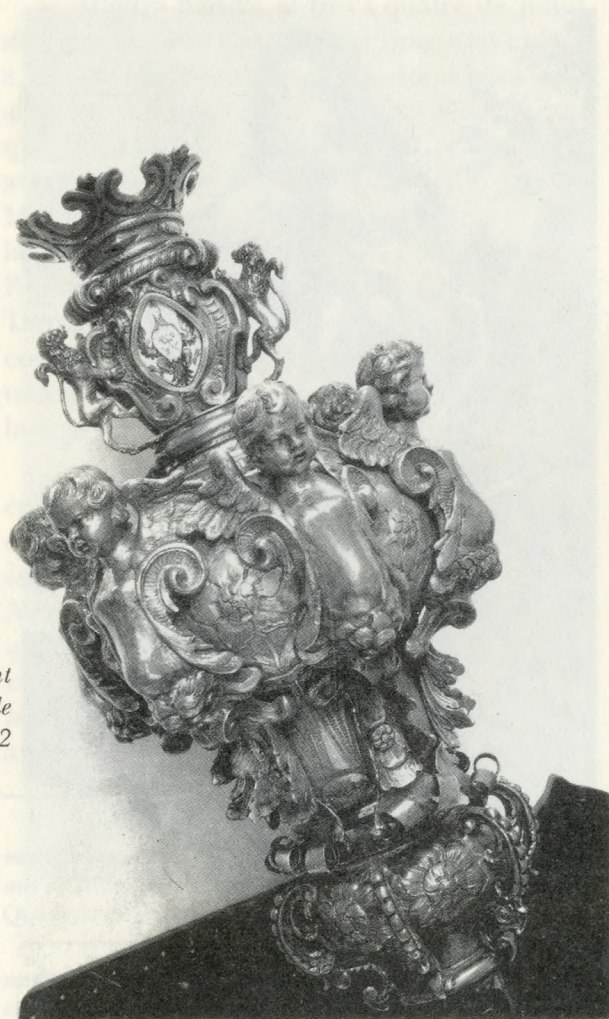
12 de maig d'aquest any 1999, amb el nom de "La solemnitat de l'arribada del rei Carles d'Àustria a Reus, el 1706". Les conclusions a les quals vam arribar llavors estan en curs de publicació.

tència de drets o l'impagament de tributs. I també davant del rei: a les acaballes de la Guerra de Successió, quan per enèsima vegada el rei Carles exigeixi noves aportacions en diners, soldats i bagatges, Reus demanarà reduir la seva col·laboració, aportant documents del seu arxiu on constaven els nombrosos serveis que la població havia fet ja. A la *Festiva aclamació* es parla que la vila:

“desde el año quarenta de la centuria passada, se halla aver generosamente empleado en el Real Servicio doscientas mil libras, de que guarda en sus archivos puntuales instrumentos”.

Sabem que el Consell va fer escriure aquesta crònica per tal de presentar al rei el relat de la festa de 1705 junt amb un memorial dels serveis militars i econòmics que li havien fet. És a dir, en aquest cas clarament s'entén la cerimònia no des d'un punt de vista festiu sinó polític, com una col·laboració més. Ho trobem a la sessió del Consell de 20 de novembre d'aquell mateix any:

*Macets d'argent
de l'Ajuntament de
Reus, de 1712*

“E més fonch per dits Magnífichs Senyors de jurats proposat y advertit que, per quant esta vila dies ha té fetas las festas que Nostre Amabilíssim Rey y Senyor nos insinua en sa carta, y ésser estades unas festas molt lluïdes, y majorment las prèdicas tant sàvies y doctas, si se passaria a donar a la emprenta las festas que esta vila té fetas en acció de gràcias dels felices successos que la Magestat Divina ha conseedit a Sa Magestat Cathòlica; que per so se si se doneria a la emprenta las ditas festas y tots los serveys que esta vila té fets a Sa Magestat [...]. Y lo Honrrat Concell, premeditat lo predit, ha resolt y deliberat se inpremescan no sols los serveys que esta vila té fets, sinó també las festas se feren en acció de gràcias de dita Sa Magestat”.⁵

A més, en la mateixa sessió se'ns evidencia l'existència d'aquest procés d'investigació arxivística a la recerca de l'argument desitjat: quan sorgeix la necessitat de redactar la llista de les aportacions reusenques a la causa austriacista, de manera gairebé automàtica s'encarrega algú que busqui a l'Arxiu la documentació necessària.

En quin moment va utilitzar el Consell la *Festiva aclamació* com a argument davant del rei? Fou aquest un dels memorials que s'oferí a Carles en la visita del 1706, quan, segons apareix a la *Nota*,

“anà lo jurat en cap a besar-li la mà, y li donà un memorial; y luego y anà lo jurat segon y li besà la mà, y li donà altre memorial dels serveys que avie fet la vila.”

Sí que és probable, almenys, que alguna d'aquestes cròniques es presentés a la Cort en el procés de petició del títol de ciutat, el qual, com sabem, fou atorgat per la muller de Carles l'any 1712.

En qualsevol cas, aquestes consideracions ens porten a concloure que tot sovint una festa, sobretot si té tanta càrrega política com aquestes que hem tractat, engloba tot un conjunt d'aspectes més enllà dels purament lúdics i organitzatius: demostracions de poder, afinitats polítiques i, és clar, capacitat econòmica. Un tema que, per la seva complexitat i amplitud, haurà de ser analitzat en un espai més ampli que aquest.

⁵ AHMR, *Llibre d'actes del Consell*, 1693-1710, p 185r-185v

Notes per a la història de l'Arxiu Municipal de Reus (II)

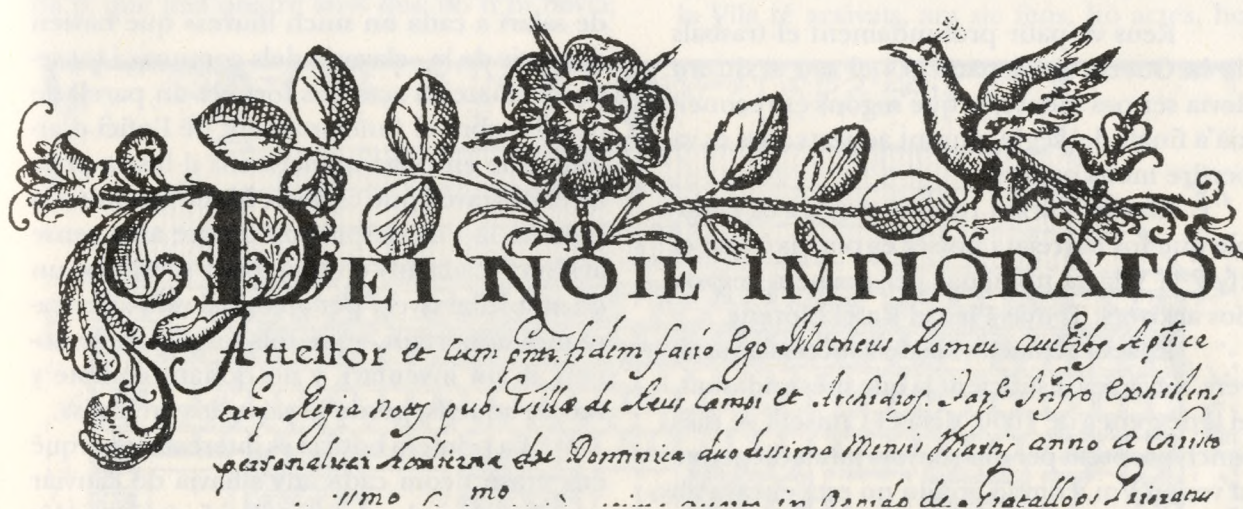

ARXIU HISTÒRIC
MUNICIPAL
REUS

Ezequiel Gort i Juanpere

La casa que la Vila va adquirir i s'hi va traslladar pels vols de 1575 a la plaça del Mercadal, a finals d'aquest mateix segle XVI, es trobava en una situació ruïnosa, de manera que cap al 1600, el Consell va resoldre obrar-la i llavors, com també havia de succeir en tots

els altres aspectes que afectaven el Comú, va caldre canviar l'arxiu de lloc. Les obres van refer totalment la casa i, externament, li van donar la fisonomia que en part encara és visible avui

La rosa de Reus en un document de 1684. (AHMR).

Un nou trasllat i reordenació

Una vegada que les obres ho van permetre, hom hi portà novament l'Arxiu. El mes de juliol de 1605 ja se li havia designat el nou lloc i el dia 10 d'aquest mateix mes es parlava de la seva reordenació:

«E més fonch proposat per los senyors de jurats que la casa ja està a bon punt que si apareixerà posar lo arxiu en lo punt que és menester com sie cosa convenient, per so mire lo honrat Consel lo feador. Fonch determinat que en lo de l'arxiu que los senyors de jurats prenguen un notari ho dos, a coneguda dels senyors de jurats, per a què se posa com convé».¹

¹ Totes les referències documentals i transcripcions, han estat extretes dels Llibres d'Actes del Consell, conservats a l'Arxiu.

Fa l'efecte, doncs, que amb els trasllats forçosos que havien ocasionat les obres, la documentació havia patit un cert desgavell i llavors estava en alguna mesura desordenat, o si més no el suficient perquè el Consell se'n preocupés i cregués que era necessari que «se posa com convé».

Hi hagué, doncs, no només un canvi de lloc sinó també una actuació pròpiament arxivística, és a dir, un ordenament de la documentació seguint uns criteris concrets per facilitar-ne la conservació i la consulta.

L'Arxiu, la seva conservació i el seu bon ordre, era considerat important pels regidors de l'època. Ho diuen ben explícitament: calia «posar lo arxiu en lo punt que és menester com sie cosa convenient». I a més, per a portar a terme aquesta feina, cercaren les persones més adients en aquells moments, com eren els notaris.

Un altre aspecte important era el de la

seguretat. Potser en un principi la sala va quedar oberta, o si més no, hi devia restar en algun moment durant la Guerra de Separació, ja que el 1650, en anar l'arxiu en mal recapte es van fer claus i s'hi va posar pany. Sabem —com veurem al seu moment— que a finals del segle XVII l'arxiu era tancat rere una porta amb dos panys i que les claus eren guardades, respectivament, pel jurat primer i segon. Accedir a l'arxiu, doncs, llavors requeria la presència, o almenys, l'autorització ensems dels dos jurats.

Els efectes de la Guerra de Separació

Reus va patir profundament el trasbals de la Guerra de Separació i el seu arxiu no devia ser pas menys, ja que segons es reconeixia a finals del segle, durant aquests anys es va perdre molts papers.

Llavors l'arxiu restava obert, i és possible que fos barrejat i potser és per això que el 1647 la Vila va nomenar per primera vegada dos arxivers: Tomàs Plana i Rafel Llorens.

La seva actuació, i la dels successius arxivers, devia ser insuficient ja que més endavant, el 2 de gener de 1650, deia el Consell: «e més fonch proposat per dits senyors jurats dient que ja veuen Vm. com lo archiu no està encara ab la forma deu estar y que diuen serie bé que lo archiu estigués ab millor forma per lo tant proposam a Vm. si.s faran archivés o no, per ço miren lo faedor. Fonch determinat per l'honrat consell que.s fasen claus al archiu y que.s fasen dos archivés. Foren elegits per a archivés lo doctor Cosme de Anguera [i] Antoni de Montserrat».

La necessitat de tenir arxivers

Hi hagué arxivers durant dos anys més, però després, el 1653, devien considerar que la documentació ja era prou ben guardada i que no calia nomenar-ne de nous:

«E més fonch proposat per dits senyors jurats com los arxivers que cade any se acostumaven fer apareix un salari malgastat, per so miren Vms. lo feador. Fonch determinat per lo onrrat Consell que no.s fasen arxivers per aquest any».

Tampoc no se'n van fer els anys següents. Devien seguir pensant que eren diners malgas-

tats, fins que s'adonaren que en no haver-hi arxiver els papers anaven novament sense control i llavors el Consell va haver de rectificar l'anterior acord, i el 18 de novembre de 1657 va decidir fer una altra vegada dos arxivers:

«E més fonch proposat per los dits senyors jurats com lo erchiu de la Vila nessesita de posar en la forma que.s requereix y per assò se a de fer un erchiver, per so miren lo feador. Fonch determinat per lo onrrat Consell que al Consell dels ofisis sia més servit se fasen dos archivés»

A continuació s'establia el què havien de guanyar per la seva feina: «que se.ls done de salari a cada un sinch lliures» que havien de sortir de la «claveria dels comuns» i tot seguit la mateixa acta ens forneix un parell de detalls sobre el funcionament de l'ofici d'arxiver que en certa manera ens il·lustra prou bé el desgavell que es devia haver produït a la Casa de la Vila després de quatre anys sense arxiver: «cada any en dita diada se.n fasse un de nou [d'arxiver] per ajudar al vell», i, encara més important, «que tots los papers se donen ab un inventari, y no donant compte y raó de aquells, perde lo salari los archivés».

La primera notícia és interessant perquè ens mostra com cada any s'havia de canviar un sol arxiver, de manera que el «nou» ajudés el «vell», i així es puguessin mantenir a l'arxiu uns mateixos criteris d'organització i servei. La durada de l'ofici de cada arxiver, doncs, era de dos anys, tret d'un dels dos primers que, per poder aplicar aquest mètode, només va poder exercir un any.

De fet, aquest sistema ja s'havia observat a l'arxiu amb anterioritat i també es venia practicant des de feia anys pel Consell de la Vila en el moment de renovar els consellers: «Més havant —diu una ordinació²—, ordenam que dit Consell, o los extrets en ell, regescan dos anys llur offici y cada any que.n renovan la meitat, de tal manera que la meitat del Consell sia nou y l'altra vell, perquè lo Consell sia sempre pràtiche de les coses de la Vila». Si en fem una extrapolació es pot dir que calia que els arxivers també fossin sempre «pràctics» en les coses de l'arxiu.

Vegem, per mitjà de la llista dels primers arxivers, com aquest criteri «pràctic» ja va regir a l'arxiu des del mateix inici:

² AHMR, Lligall «Vària i curiós» doc. núm. 33: «Noves Ordinacions per al govern de la Universitat».

- 1647 Tomàs Plana i Rafel Llorens
- 1648 Tomàs Plana i Jaume Francesc
- 1649 Jaume Francesc i Dr. Cosme d'Anguera
- 1650 Dr. Cosme d'Anguera i Antoni de Montserrat
- 1651 Antoni de Montserrat i Rafel de Llorens
- 1652 Josep Miró

La segona notícia és prou més contundent. Calia fer bé la feina i tenir tots els documents inventariats, de manera que es pogués donar sempre raó d'ells, ja que en cas contrari es perdia la paga.

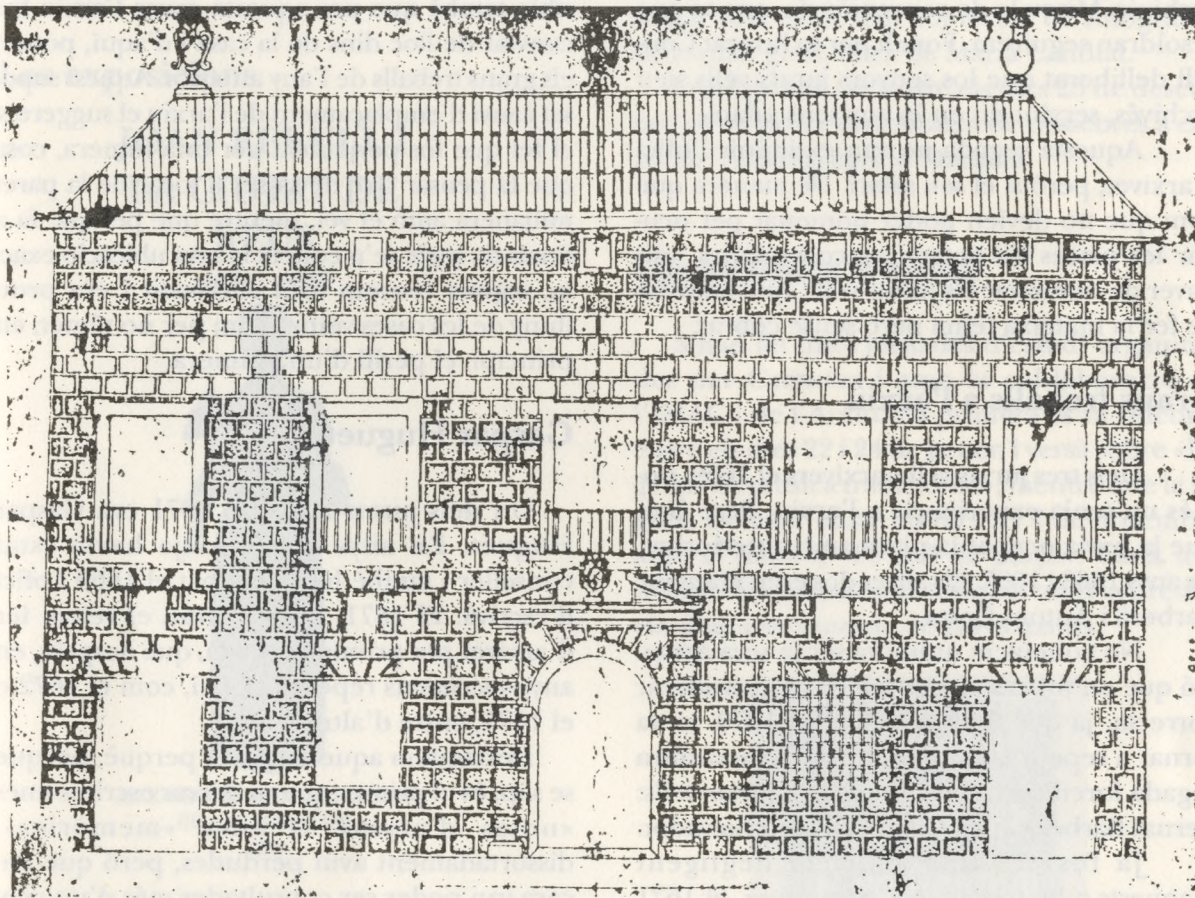
No podem pensar en aquest cas que els anteriors arxivers haguessin negligit la seva feina ja que feia quatre anys que no n'hi havia;

1660, d'acord amb la norma, ho era aquest i repetia novament Tomàs Plana.

El notari de la Vila i els arxivers

El 1668 el Consell de la Vila va crear un ofici nou, relacionat amb l'arxiver i amb l'escrivà: el de notari, que a diferència dels altres dos oficis, era força ben pagat, vint-i-cinc lliures.

Entre altres aspectes, la seva feina consistia en que «dega donar per lo dit salari [25 lliures] tots los papés que saran convenientes traure ab lo discús del any de tots aquells que la Vila té arxivats, ara sie fens, ho actes, ho

*Façana de la
casa de la Vila
el segle XVII*

més aviat cal pensar que durant aquest període de temps que l'arxiu havia quedat sense control, havia imperat el desordre i qui sap si també s'havien perdut documents. Aquesta darrera consideració podria justificar que el Consell remarqués l'obligació dels arxivers i fins punís la descurança.

Llavors, el 1658, van tornar a ser arxivers Antoni de Montserrat i Tomàs Plana. El primer ho era encara el 1659 mentre que el segon havia estat substituït per Pere Puig; després, el

qualsevols altres ascripturas y aquellas las dega cloure ab son signe».

Fins aquest moment els arxivers s'havien anat succeint amb normalitat segons el sistema que hem vist. La paga que rebien seguia essent de cinc lliures, però el 1668 només en cobraren la meitat, és a dir, dues lliures i deu sous cada un. L'ofici d'arxiver llavors tornava a passar per un molt mal moment perquè la Vila no podia mantenir-lo, segons concretava el Consell el 1669, tot i que, per contra, al

notari aquest mateix any se li va augmentar el salari a trenta lliures.

Aquest any, 1669, corresponia ser arxiver a Josep Sales (com a arxiver «vell»), però el Consell, «ab nova delliberació» va nomenar arxivers els tres jurats «vells» (és a dir, els tres consellers que l'any anterior havien exercit el càrrec de jurat). Per primera vegada hi havia tres arxivers a un mateix temps, que a més a més hi eren en unes condicions molt especials, segons determinà el mateix Consell:

«Més llargament fonch proposat per dits senyors de jurats dient: magnífics senyors, vist los gastos y pocas entradas que la Vila té, apar sia de conveniència extinguir los salaris dels archivés. Miren lo de conveniència, que so que resoldran seguirem. Fonch per lo honrat Consell delliberat que los senyors jurats vells sien archivés, servint dit en lo any sens salari».

Aquesta vegada no van extingir l'ofici d'arxiver, però sí el seu salari. De manera que com que no devien poder nomenar per ocupar les places les persones acostumades, van haver de nomenar els jurats vells, que haurien de fer la mateixa feina però sense cobrar.

Grans treballs a l'arxiu

Dels tres jurats vells, arxivers el 1669, només un tenia experiència a l'arxiu, Pere Gay, que ja havia ocupat la plaça amb anterioritat, els anys 1663 i 1667. Els altres dos eren Francesc Barberà i Antoni Costa.

No coneixem quina va ser la seva actuació que en tot cas el Consell devia considerar correcta, ja que l'any següent, el 1670, es va tornar a repetir la mateixa fórmula i una altra vegada foren arxivers els nous tres jurats vells: Bernat Barberà, Joan Comte i Vicenç Salvador.

Ja fos per una actuació negligent d'aquests o bé per alguna altra causa, el 1671 havia un «treball exorbitant» a l'arxiu. Trobem un canvi important: aquest any ja no van ser nomenats els jurats vells sense paga, sinó que van ser «los senyors tres jurats de est any junt ab lo credenser ab salari de vint lliures».

Estava passant alguna cosa que obligà els jurats «nous» a fer-se càrrec de l'arxiu tot recuperant el salari. Però malgrat això, consideraven que no era suficient per la feina que feien. D'aquí que el 15 de febrer de 1671 els jurats diguessin al Consell: «magnífics senyors, com se estiga treballant en lo arxiu dies ha per les persones que est honrat Consell anomenà

ab 20 lliures de salari, y com lo treball sia exorbitant, vegem Vm. si se·ls afegirà alguna cossa de salari a vista del molt treball que ha. Que allò que Vm. delliberaran se farà. Fonch delliberat per lo honrat Consell que se·ls anyadesca 20 lliures més, que seran 40 lliures per los quatra senyors ellegits per lo treball de arxiu».

És possible que el problema que patia l'arxiu en aquest moment fos a causa d'una fumera veïna, una qüestió que es devia resoldre a finals de gener de 1672. Se'n va parlar el dia 31, quan els jurats informaren al Consell que «la fumera de la casa de Miquel Manrresa menor dóna dany al arxiu de la Vila». És possible també que per aquesta causa l'arxiu fos canviat de lloc dins de la casa i d'aquí, potser, els grans treballs de l'any anterior. Aquest suposat canvi d'emplaçament de l'arxiu el suggereix el fet que fos perjudicat per una fumera, cosa que fa pensar que devia ser a tocar de la paret mitjanera amb el veí, mentre que pel que fa a finals de segle se'n coneix la seva ubicació exacta, segons veurem més endavant i era prou lluny de les cases veïnes com per no témer, en principi, el perill d'una fumera.

Gaspar Huguet

Un dels jurats nous de 1671 era Gaspar Huguet. En anys anteriors ja havia estat conseller i també havia ocupat el 1669 l'ofici d'escrivà. El 1671, com a jurat, el veiem fer d'arxiver per primera vegada, que després, en anys successius repetirà l'ofici, com el 1672 o el 1675, entre d'altres.

Destaquem aquest arxiver perquè, pel que se sap, és el primer que va deixar escrites unes «notes d'arxiu» o unes «memòries», dissortadament avui perdudes, però que encara van poder ser consultades més d'un centenar d'anys després de la seva redacció, per l'arxiver Celedoni Vilà, que les esmenta de la següent manera: «... las Notas de la Villa de Reus, escritas por el curioso Gaspar Uguet, secretario de la misma, que floreció en 1694¹».

¹ VILA, Celedoni. *Descripción de mi estimada patria la villa de Reus*, p. 82.

Les activitats de 1999

ARXIU HISTÒRIC
MUNICIPAL
REUS

Al llarg d'aquest any la sala d'actes de l'Arxiu ha acollit un total de quatre exposicions i n'és prevista una cinquena. També s'han realitzat dues jornades d'estudi, set conferències, dues taules rodones, quatre presentacions de llibres i revistes. Totes aquestes activitats han estat organitzades directament per l'Arxiu Municipal o bé s'han fet amb la col·laboració d'entitats, com Carrutxa, o bé per altres, com el Museu Comarcal Salvador Vilaseca, l'IMAC, o el Patronat Municipal de Turisme i Comerç.

Les exposicions

JOAN REBULL I LA CIUTAT DE REUS

(1899 - 1999)

ARXIU HISTÒRIC MUNICIPAL DE REUS
DEL 5 AL 25 DE MARÇ
1999

Entre el 21 de gener i el 3 de març es presentà una mostra sobre el *Carnaval de Reus de 1916* per mitjà d'una col·lecció de setze fotografies procedents de la Fototeca Municipal. Va ser organitzada conjuntament per l'Arxiu i Carrutxa i la visitaren unes quatre-centes persones.

Dos dies després, el 5 de març, es va inaugurar l'exposició *Joan Rebull i la ciutat de Reus (1899-1999)* amb la qual l'Arxiu se sumà a l'homenatge que li ret la ciutat en motiu del centenari del seu naixement. Va estar oberta fins al 25 de març i visitada per vuit-centes quinze persones.

Després, els seus dotze plafons s'exposaren, de manera itinerant, als diversos centres cívics de la ciutat i també a l'escola Joan Rebull. I encara, al mateix Arxiu, s'han pogut veure al llarg de l'any durant els períodes que no hi ha hagut cap altra exposició.

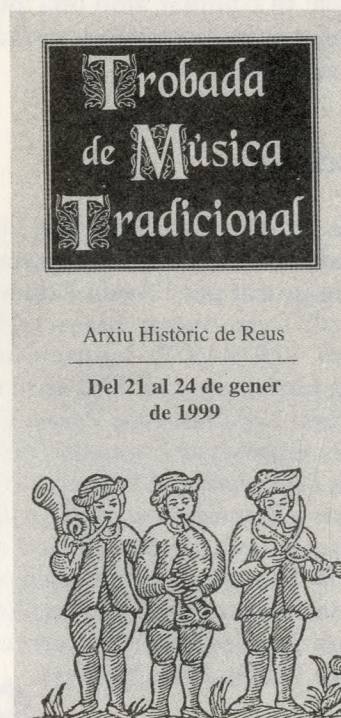
Des del 4 de maig i fins al 2 de juny, es va veure una mostra amb el títol *15 anys de Patronat*, que commemorava aquest aniversari del Patronat Municipal de Turisme i Comerç de Reus.

Del 9 al 25 de juliol i amb el títol *Pueblos y paisajes de Aragón*, l'entitat «El Cachirulo» va presentar una excel·lent col·lecció de fotografies de format gran, obra de Marià Candial.

I està previst fer, entre els dies 23 de desembre i 6 de gener una Mostra de pessebres a càrrec de la Congregació Mariana.

Les jornades d'estudi

S'han fet dues jornades d'estudi organitzades per Carrutxa i amb la col·laboració de l'IMAC i de l'Arxiu. La primera es va celebrar entre els dies 22 i 24 de gener, i versà sobre «Els grups de música tradicional», mentre que la segona es va fer entre els dies 5 i 7 de novembre amb el lema d'«El ball de plaça». Cada una d'aquestes jornades va comptar amb la presència d'una seixantena de participants.

Conferències

El 22 de gener, Lluís Albert va parlar sobre «L'evolució instrumental de la cobla i la seva influència en l'evolució musical de la sardana»; el 3 de març, Llorenç Prats va parlar sobre «Cels Gomis i la seva Metereologia i agricultura populars»; el 5 de maig, Jaume Massó ho va fer sobre «Pere Rius i el Museu de Reus»; el 6 de maig, Biel Pubill, sobre «Jocs tradicionals de la Ribera d'Ebre»; el 12 de maig, Montserrat Flores sobre «La solemnitat de l'arribada del rei Carles d'Àustria a Reus, el 1706»; el 4 d'octubre, Jordi Blay presentà la «Recerca sobre l'estat actual dels molins hidràulics»; i el 22 d'octubre, Josep Risueño i Josep M. Roig parlaren de «Reus, l'havanera i el seu entorn. El comerç dels catalans a les Antilles i el Carib». Les conferències han comptat amb l'assistència d'una trentena de persones de mitjana.

Taules rodones

Com a cloenda de l'exposició sobre Joan Rebull, el 25 de març es van projectar dues pel·lícules de Jordi Vall i Rafael Saludes sobre aquest artista i a continuació es va fer una taula rodona oberta en la qual participà bona part del nombrós públic assistent, entre el que es trobaven algunes persones que l'havien conegut personalment i hi van poder aportar llurs vivències.

El 19 de novembre, i amb el títol de «Montsant, paisatge i patrimoni», es va fer una taula rodona en què participaren el naturalista Antoni Beneyto, l'arqueòleg Jaume Massó, l'etnòleg Salvador Palomar i el biòleg Roger Pascual. L'acte, que va comptar amb una alta assistència de públic —setanta-quatre persones— va acabar amb un llarg i interessant col·loqui.

Presentacions

El 21 de gener es va presentar l'opuscle d'Ezequiel Gort i Salvador Palomar, *Música i dansa del Carnaval*; el 19 de març, organitzat per l'Arxiu Comarcal, es presentà el llibre de Jordi Tous, *Antoni Andreu i Abelló, correspondència política d'exili (1938-1939)*. La presentació va anar a càrrec de Josep Lluís Carod; el 17 d'abril es presentà la revista d'etnografia i d'abast dels Països Catalans, *Caramella*; el 19 d'abril, es presentà l'opuscle (de fet, un monogràfic de la revista *La Carxana*, d'Albarca) d'Ezequiel Gort, *Ocitants i càtars a Montsant i muntanyes de Prades*; finalment, el 17 de juny s'havia de presentar l'obra de Jaume Renyer, *Camp de Tarragona: realitat metropolitana*. L'acte, que va ser ajornat, es preveu que es realitzi el dia 15 de desembre, amb la presentació a càrrec de l'alcalde Lluís Miquel Perez i el Dr. Pere Anguera.

Agenda

Activitats

- 15 de desembre de 1999

Presentació del llibre
Camp de Tarragona: realitat metropolitana
de Jaume Renyer Alimbau

A càrrec de Lluís Miquel Pérez i
Pere Anguera

Exposicions

- Del dia 23 de desembre al 6 de gener

Mostra de pessebres
A càrrec de la Congregació
Mariana de Reus

- Del dia 21 de gener al 27 de febrer del 2000

Exposició de Carles Amill.
Organitzat per l'IMAC

